

יום ראשון, כ"ה תמוז התשע"ה
12.07.2015

ISRAEL DEFENSE

מסף התהום ועד לניצחון

בשנות ה-60 של המאה שעברה שאפו בצה"ל לשפר את כלי המערכה, כדי לעמוד באתגרים מסביב. תא"ל (מיל') יום טוב תמיר חוזר למשלחת הקצינים הקטנה שהגיעה בסתר לגרמניה - וחזרה עם גדוד טנקים חדיש, שסייע להזניק את חיל השריון. יומן אישי מיוחד

[שתיף ב-](#) | [שתיף ב-](#) | [גודל](#) | [שלח לחבר](#) | [הדפס](#)

[יום טוב תמיר](#) | 9/07/2015

בשנים שקדמו למלחמת ששת הימים נעשו ניסיונות משמעותיים לשפר את בניין הכוח של צה"ל לקראת עימות אפשרי עם מדינות ערב. בעקבות ההערכות בישראל על אפשרות של מלחמה מול קואליציה של צבאות ערב, התפתח מרוץ חימוש בין הצדדים. בצה"ל חיפשו כל דרך על מנת לא לפגור אחר צבאות ערב ולשפר את כלי המערכה, בעיקר ביבשה ובאוויר.

המטכ"ל היה מוטרד מאוד בתחילת שנות ה-60 מהשיפורים בציי השריון של סוריה ומצרים, שהתחילו להצטייד בטנקים סובייטיים מסוג T54 ו-T55. באותן שנים, צי הטנקים הישראלי היה מבוסס על טנקי שרמן למיניהם, טנקי אי-אם-אקס הצרפתיים וסנטוריונים, שנרכשו עם קום המדינה. בכירי מערכת הביטחון ניסו במהלך השנים לרכוש טנקים מבריטניה, מארה"ב ומצרפת – אולם המאמצים לא צלחו, בשל אינטרסים גיאוגרפיים כאלה ואחרים שהיו קיימים באותן שנים.

חייבים לזכור כי בשנים הללו התבסס הצבא האמריקאי על טנקי פטון M48. במקביל עמד להיכנס לשירות

הטנק המתקדם M60, עליו עבדו מהנדסי החברה מספר שנים. הממשל בביית הלבן באותה תקופה לא אהד במיוחד את ישראל, ולא שש למכור נשק למדינה שנמצאת בעימות עם מדינות ערב.

בסופו של דבר, ולאחר דיונים רבים בין הצדדים, ניאותו בארה"ב למכור את הטנקים לישראל, אולם לא באופן ישיר מהצבא האמריקאי. מדובר היה בטנקי M48 שהיו בשימוש צבא גרמניה, ועמדו לצאת משירות כדי לפנות את מקומם לטנקים החדשים מסוג M60. בנוסף הוסכם כי נציגי צה"ל יעברו את ההכשרה בתפעול הטנקים על אדמת גרמניה ולא בארה"ב. האמריקאים גם הטילו מגבלות על פעילות הטנקים, ודרשו להגדיר את השימוש בהם כ"פעילות הגנתית בלבד".

בישראל החלו להתכונן לעסקה הסיבובית שהצליחו לסגור עם וושינגטון. אדריכלי העסקה היו שמעון פרס, שכיהן אז כסגן שר הביטחון, ומן הצד השני פרנץ יוזף שטראוס, שר ההגנה הגרמני. בתוכם נמצא נספח צה"ל בווינגטון רם רון, שפעל מול משרד ההגנה האמריקאי.

השנה היא סוף 1964, ישראל עדיין לא מקיימת יחסים דיפלומטיים עם גרמניה (רק משלחת שילומים נמצאת בבון), והעסקה היא סודית ביותר אצל כל השותפות - ישראל, גרמניה וארה"ב - כל מדינה וסיבותיה.

המשימה לארגון משלחת ויציאה לגרמניה מוטלת על רס"ן יעקב (ג'קי) אבן, שבחר קצינים מתוך יחידות חיל השריון. במקביל מתארגנת תת-משלחת של קציני חימוש ונגדים, מסדנא 650 ומבה"ד 20.

השיבה לגרמניה

אחרי מסע תלאות במטוס סטרטוקרוזר דולף, עם נחיתת ביניים לתדלוק ברומא, הצוות נוחת בפרזי ועולה על רכבת שמביאה אותו לגרמניה. המשלחת הסודית, בת 40 אנשי צבא, מתמקמת בבית הספר הגרמני לשריון במונסטר ("מונסטר לאגר"). הצוותים לובשים מדים גרמניים (בגדי עבודה, כולל המגפיים הגרמניים המוכרים) ללא דרגות, אך עם תג שם בגרמנית, המציין גם את הדרגה בתוספת המילה "מבקר" (באזוכאר). נאסר בהוראה לפתח כל קשר עם המקומיים.

גם המדריכים הגרמנים לא יודעים מהיכן הגיעה הקבוצה המשוונה, הלא כל כך שקטה אבל מאוד מקצועית, שמתעניינת בפרטי פרטים וביצועיה המקצועיים כטנקיסטים מעולים.

הגדיל להגדיר זאת אחד המדריכים, שאמר כי אנחנו מזכירים את הצבא שהיה להם פעם (צריך לזכור כי מלחמת העולם השנייה הסתיימה רק 19 שנים לפני כן). חלק מהמדריכים והקצינים בבסיס לחמו במדבר המערבי תחת רומל או בחזית המזרחית מול הרוסים.

האימונים, שכללו לימוד של כל מערכות הטנק, נהיגה וירי בשטח, התנהלו בקור ובשלג. הטמפרטורות צנחו לעתים עד 20 מעלות מתחת לאפס, בהחלט לא תנאים מוכרים לרוב המשתתפים. ובסיום האימונים עבדנו עמוק לתוך הלילה על כתיבת מערכי שיעור להדרכה בארץ.

הצוותים ניסו להוציא מהטנקים את המקסימום, כדי לדעת אלו ביצועים אפשר לסחוט מהם. ביצענו נסיעות בבוץ, "סיבוב על המקום", גלישה במדרון תלול על בלימה בהילוך אחורי, ניגוח עצי ענק וכדומה. ניסינו כל תוואי שטח שיכולנו להעלות על הדעת וכל תרחיש קרב אפשרי.

שטח האימונים של בית הספר הגרמני לשריון גבל, באופן מקרי, במחנה הריכוז ברגן-בלזן הידוע לשמצה. יום אחד נודע למפקד המשלחת כי עורכים טקס זיכרון במחנה, והוא עמד על כך שהקבוצה שלנו תשתתף בטקס, למרות התנגדות משלחת השילומים בבון.

עבורנו, ביקור במחנה הריכוז היה חוויה מטלטלת. 19 שנה בלבד לאחר שחרור המחנות, וחיילי צה"ל – צבא ההגנה לישראל – מגיעים לאדמת גרמניה ועוברים אימונים על טנקים שיסייעו בהגנה על המדינה היהודית, אשר הוקמה בסיוע הניצולים.

בסיום ההשתלמות נערכה ארוחת פרידה, אליה הגיע גם שמואל גונן (גורודיש), שהיה באותה עת בקורס פו"ם בבריטניה ויועד להיות מח"ט 7. בנאומו בעברית (שתורגם באופן סימולטני לגרמנית, לטובת הקצינים המקומיים) ציין גורודיש בין השאר "כמה קשה היה לנו כיהודים" להגיע לגרמניה להשתלם על טנקים. המשפט השאיר רושם עצום על המדריכים הגרמנים, שסוף סוף הבינו מי אנחנו.

מיישמים את הלימודים

עם החזרה לארץ הוקם בינואר 1965 גדוד 79 כגדוד הפטונים הראשון בחטיבה 7, במחנה נתן מדרום לבאר שבע. היתה זו הפעם הראשונה שבה גדוד טנקים מוצב בצמוד לשטח אימונים, כחלק מתפיסה חדשה שהתפתחה בצה"ל באותן שנים: לא עוד הצבות זמניות לאימון שטח, אלא בסיס קבוע, שבו יוכלו הכוחות להתאמן ליום פקודה.

השם שניתן לטנק, "מגח", לא היה ראשי תיבות כפי שסברו במהלך השנים, אלא מגח כאיל ניגוח של חומות.

בשלבם הראשונים נבחרו גם החיילים ומפקדי הטנקים על ידי ראשי החיל. בגדוד בוצעו אימוני מקצועות, אימון צמ"פ (צוות, מחלקה, פלוגה) ואפילו קורס מפקדי טנקים. מבחינה חימושית, תיקונים עד רמת המש"א (מרכז שיקום ואחזקה) בוצעו בגדוד.

סודיות העסקה חייבה נקיטת אמצעי הסתרה למיניהם, כולל וילונות מבד יוטה שכיסו את סככות הטנקים ועוד. באוגוסט 1965, עם כינון היחסים הדיפלומטיים בין ישראל לגרמניה, הוצב משמר כבוד של הגדוד בכניסה לבית הנשיא בירושלים, עת השגריר הגרמני הראשון, רולף פאולס, הגיש את כתב ההאמנה לנשיא המדינה זלמן שז"ר.

באותה תקופה החלו יחסי ישראל-ארה"ב להשתפר, ומשלחת ההכשרה השנייה כבר יצאה לבית הספר לשריון

בפורט-נוקס שבמדינת קנטקי. הנגדים והקצינים למדו שם את הטנקים, והשתלבו בגדוד 79. הגדוד הפך לסמל ו"סמן ימני" של מקצוענות בלוחמת השריון, מימוש תפיסתו של האלוף ישראל טל (טליק).

ביוני 1967 הוביל גדוד 79 את חטיבה 7 בקרבות ההבקעה באזור חאן יונס ורפיח ברצועת עזה. כ-120 מגחים לקחו חלק במלחמה, וסייעו בלחימה בגזרות השונות.

"הגרעין המייסד" השפיע רבות על חיל השריון גם בהמשך השנים. יצאו מתוכו ארבעה אלופים – ג'קי אבן, חיים ארז, יוסי בן חנן ועמרם מצנע – ושמונה תא"לים: נתק'ה ניר, אריה קרן, גלעד אבירם, אביגדור קהלני, חגי רגב, יואל גנון, עמוס כץ ואנוכי. החיילים והקצינים של המחוזים הראשונים שימשו בתפקידי מפתח במלחמת יום הכיפורים בחזיתות הדרום והצפון, וארבעה מבין המקימים זכו בעיטורי גבורה.

היה, כך נראה, משהו מיוחד בנבחרת, בגיבוש וברוח שהוביל ג'קי אבן – מהקמת הגדוד ובהמשך הדרך.

תא"ל (מיל') יום טוב תמיר מכהן כראש המרכז לחקר לוחמת היבשה בלטרון. בעברו היה מפקד מדור תותחנות בעת הקמת גדוד 79, ושירת כקמב"ץ ומ"פ במלחמת ששת הימים, מג"ד במלחמת יום הכיפורים, מח"ט במלחמת לבנון הראשונה ונספח צה"ל בבריטניה

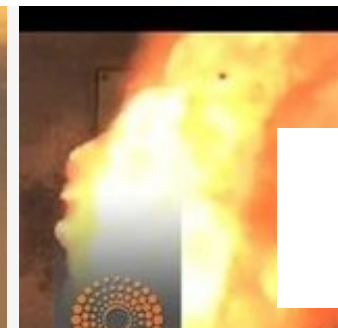
הפיד שלך

"ליקויים מהותיים בבחינת נחיצו

דיווח: המוסד הישראלי השיג שרטוטים של טילים מדרום אפריקה

הצי האמריקאי

[שתף ב-](#) | [גודל](#) | [שלח לחבר](#) | [הדפס](#)

הוסף תגובה חדשה

המדרס הטוב בעולם
מגיע לישראל
(בריאות)

פתאום הסיגריה לא
חסרה לך ביד
(בריאות)

כל מה שרצית לדעת
על ניתוחי אף
(בריאות)

יח' אחרונות בשלב ג'
בצפון ת"א
(נדל"ן)

◀ ["המוסד יוצא לאור": מבצע יונתן](#)
[כפי שלא ידעתם עד כה](#)

◀ ["תחום היבשה ממשיך לצמוח"](#)

◀ [מוטה של הר הבית](#)

◀ [איך לוקחים 600 ליטר מים](#)
[לפעילות מבצעית רחוקה?](#)

אולי יעניין אותך גם

"בצבא היבשה יש בין 50 ל-100 סימולטורים שונים"

עמי רוחקס דומבה | 6/07/2015

© ישראל דיפנס, כל הזכויות שמורות. תנאי שימוש